

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
415-11/19
Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел. бр. 19340 датум: 02. јул 2019. г.

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ
МОНИТОРИНГ УСТАНОВА У КОЈИМА СЕ НАЛАЗЕ ЛИЦА ЛИШЕНА СЛОБОДЕ
ПРАЋЕЊЕ ПОСТУПАЊА ПРЕМА МИГРАНТИМА/ТРАЖИОЦИМА АЗИЛА

Извештај о посети Прихватилишту за странце у Падинској Скели

Београд, јул 2019. године

1. УВОД

1.1. МАНДАТ НПМ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака¹ прописано је да Национални механизам за превенцију тортуре (НПМ) обавља посете установама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе, у циљу одвраћања државних органа и службених лица од било каквог облика мучења или било ког другог облика злостављања, као и ради усмеравања државних органа ка стварању смештајних и осталих животних услова у установама у којима се смештају лица лишена слободе у складу са важећим прописима и стандардима.

У члану 2а Закона одређено је да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсманима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

У институцији Заштитника грађана формирана је посебна организациона јединица Одељење националног механизма за превенцију тортуре, која обавља стручне послове НПМ, чији је мандат одређен чланом 4. Опционог протокола за превенцију тортуре. Одељењем руководи начелник, који за рад Одељења и свој рад одговара заштитнику.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ,² којим је предвиђено да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

На основу спроведеног поступка по јавном позиву,³ Заштитник грађана је изабрао удружења са којима ће остваривати сарадњу у обављању послова НПМ, и то: Београдски центар за људска права, Иницијативу за права особа са менталним инвалидитетом (МДРИ-С), Комитет правника за људска права (ЈУКОМ) и Међународну мрежу помоћи (ИАН). Анексима Споразума о сарадњи,⁴ сарадња је продужена са удружењима Иницијатива за права особа са менталним инвалидитетом (МДРИ-С), Комитет правника за људска права (ЈУКОМ) и Међународна мрежа помоћи (ИАН).

1.2. ПОДАЦИ О ПОСЕТИ

1.2.1. ОПШТИ ПОДАЦИ

УСТАНОВА	Прихватилиште за странце у Падинској Скели
ВРЕМЕ	22. март 2019. године
ВРСТА	Контролна посета

¹ "Сл. лист СЦГ - Међународни уговори", бр. 16/05 и 2/06 и "Сл. гласник РС - Међународни уговори", бр. 7/11.

² Потписан 12. децембра 2011. године.

³ Објављен у "Сл. гласнику РС", бр. 25/18.

⁴ Закључени 22. априла 2019. године.

ЦИЉЕВИ	Утврђивање постојања и функционисања механизма заштите од злостављања Провера постојања злостављања Праћење поступања према посебно рањивим групама Праћење поступања по раније упућеним препорукама НПМ
НАЈАВА	Посета је ненајављена
ПОСЕТУ ОБАВИО	Заштитник грађана
ТИМ	Марко Анојчић, <i>Заштитник грађана/Одељење НПМ</i> Маја Јовић, <i>Заштитник грађана/Одељење НПМ</i>

1.2.2. ТОК ПОСЕТЕ

Након представљања чланова тима НПМ и циља посете руководству Прихватилишта, од службеника су добијене информације о тренутном стању у Прихватилишту. Потом је тим НПМ остварио увид у релевантну документацију и обишао просторије за смештај, где су обављени разговори са странцима. Напослетку, на завршном разговору са руководством су изнети главни утисци о посети и налази чланова тима.

1.2.3. САРАДЊА СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА СА НПМ

Сви полицијски службеници у Прихватилишту за странце су остварили пуну сарадњу са НПМ. Тиму НПМ су пружене све тражене информације, омогућен увид и фотокопирање тражене документације, обилазак и фотографисање свих просторија и ненадзирани разговори са странцима по избору чланова тима.

2. УТВРЂЕНО СТАЊЕ И ПРЕПОРУКЕ

У дану посете у Прихватилишту се налазило 10 странаца, пунолетних мушкараца. Њих 8, пореклом из Туниса, је овде јер им је на Аеродрому "Никола Тесла" одбијен улазак у земљу и на повратни лет морају да чекају пар дана, а у транзиту нема услова за њихов боравак дуже од 24 сата.⁵ Једном странцу, пореклом из Ирака, је изречена мера ограничења кретања из Закона о азилу и привременој заштити,⁶ а једном, пореклом из Авганистана, је одређен смештај у складу са Законом о странцима.⁷

Сви странци су били смештени у Анексу II, који је приликом ранијих посета служио за смештај жена, јер су у току радови на Анексу I. У погледу изградње новог објекта, која је била најављена приликом претходних посета, НПМ је добио информације да је

⁵ НПМ се бавио условима у просторији у транзиту. Видети, на пример, Извештај о посети Станици граничне полиције на Аеродрому "Никола Тесла", бр. 281-81/17 од 13. октобра 2017. год, где је констатовано: "Овакви услови у просторији, заједно са дужином боравка у њој (странци су претежно наводили да се у њој налазе 2 -3 дана), немогућношћу изласка на свеж ваздух, неинформисаношћу лица која овде бораве о њиховом статусу и неизвесношћу дужине боравка у просторији, могу представљати нехумано поступање према овим лицима."

⁶ Чл. 78. ст. 1. т. 3. Закона о азилу и привременој заштити ("Сл. гласник РС", бр. 24/18).

⁷ Чл. 87. Закона о странцима ("Сл. гласник РС", бр. 24/18 и 31/19).

администрација у вези са пројектом при крају и да је крај изградње још раније планиран за новембар 2019. године.

НПМ би од Министарства унутрашњих послова желео да добије информације о реализацији изградње новог објекта у Прихватилишту за странце.

2.1. МЕХАНИЗМИ ЗАШТИТЕ

Европски комитет за спречавање мучења и нечовечног или понижавајућег поступања или кажњавања (ЦПТ) је сачинио Информативни документ о имиграционом притвору,⁸ чија је намена да обједини и представи стандарде ЦПТ о кључним питањима у овој области.⁹ У 2. поглављу Информативни документ се бави механизмима заштите које би требало успоставити током имиграционог притвора. У наставку ће бити изложени налази НПМ о њиховом постојању и функционисању у Прихватилишту.

2.1.1. ОДЛУКА О ЛИШЕЊУ СЛОБОДЕ И ПРАВНИ ЛЕК

За 8 странаца којима је одбијен улазак у земљу постоје двојезичне одлуке о одбијању уласка (на српском и енглеском језику), уз које се прилажу и решења Станице граничне полиције о одређивању боравка у Прихватилишту на српском језику.¹⁰ За преостала 2 странца постоје одговарајућа решења Канцеларије за азил, односно Полицијске управе, на српском језику. Странци потписом на овом решењу потврђују да су примили решење.

Странци којима је одређен боравак у Прихватилишту на основу Закона о полицији и Закона о странцима имају могућност да против одлуке покрену управни спор,¹¹ а странци којима је одређен боравак у Прихватилишту на основу Закона о азилу и привременој заштите имају могућност жалбе суду, о чему се исправно поучавају у решењима. Странци са којима су обављени разговори нису знали да могу оспоравати одлуку о смештању у Прихватилиште нити како да то реализују. Исто је било и у погледу поуке о праву на жалбу против одлуке о одбијању уласка, упркос томе што је она двојезична, с обзиром да неки странци не знају да читају енглески. Законима није предвиђено периодично ревидирање потребе за продужењем боравка у Прихватилишту. Од надлежних органа Закон о странцима тражи да активно раде на принудном удаљењу странаца, како би њихов боравак у Прихватилишту трајао што краће.¹² Службеници Прихватилишта су навели да се жалбе по правилу подносе преко правних заступника, односно да странци не подносе жалбе сами.

Ни од каквог су значаја странцима одлуке, њихова образложења и поуке о правном средству уколико не разумеју језик на којем су сачињени. Странци са којима је НПМ

⁸ ЦПТ/Инф (2017) 3, објављен у марту 2017. год.

⁹ "Страни држављанин може бити лишен слободе на основу навода о кршењу закона који се односе на стране држављане, као што су незаконит улазак, незаконит боравак, итд. Често се о таквом притвору говори као о "имиграционом притвору", који је облик административног притвора у већини земаља чланица Савета Европе." (пар. 3. Информативног документа).

¹⁰ Ова решења се доносе непосредном применом чл. 104. ст. 1. Закона о полицији ("Сл. гласник РС", бр. 6/16, 24/18 и 87/18).

¹¹ НПМ је критиковао ово решење у мишљењу о Нацрту закона о странцима, акт бр. 183-8/2017 од 29. јуна 2017. год.

¹² Чл. 88. ст. 1. Закона о странцима: Боравак странца у прихватилишту траје што је краће могуће, а током боравка странца у прихватилишту мора бити довољно изгледа да се странац може принудно удаљити.

обавио разговоре су навели да не знају зашто се налазе овде. Како је НПМ и раније истицао,¹³ ово може бити последица њиховог личног односа према одређивању боравка у Прихватилишту, али је ипак у циљу превазилажења овог проблема, а и као мера заштите, странце потребно обавестити о разлозима за одређивање боравка у Прихватилишту на језику који разумеју, што је, уосталом, и законска обавеза.

1.

УТВРЂЕНО

Странци не добијају писмено обавештење о разлозима за одређивање боравка у Прихватилишту за странце на језику који разумеју.

РАЗЛОЗИ

Сваки случај лишења слободе треба да буде покривен одговарајућом појединачном наредбом о притвору, која је доступна у објекту где се дотична особа држи; наредбу о притвору треба сачинити одмах или што пре након лишавања слободе. Овај основни захтев се подједнако односи и на нерегуларне мигранте који су лишени слободе.¹⁴

Странац коме се одређује боравак у прихватилишту се у најкраћем року, писаним путем, на језику који разуме или се оправдано претпоставља да га разуме, обавештава о разлозима за одређивање боравка.¹⁵

ПРЕПОРУКА

Министарство унутрашњих послова ће странце којима се одређује боравак у Прихватилишту за странце писаним путем, на језику који разумеју или се оправдано претпоставља да га разумеју, обавештавати о разлозима за одређивање боравка у Прихватилишту.

2.1.2. ЕВИДЕНЦИЈА О ЛИШЕЊУ СЛОБОДЕ

У Прихватилишту се за сваког странца води предмет, у који се одлажу документи који су у вези са његовим боравком овде. У предметима странаца налазе се одлуке о одређивању боравка, службене белешке о примењеним овлашћењима (наређење, преглед лица, заустављање и преглед лица, предмета и саобраћајних средстава, привремено одузимање предмета), потврде о одузетим предметима, записник о пријему странца у Прихватилиште, службене белешке о реализованим посетама, службене белешке о одвођењу на лекарски преглед и службене белешке о обављеним куповинама и преосталој своти новца на депозиту странца. Остали битни догађаји који су у вези са боравком странаца у Прихватилишту се евидентирају у дневне извештаје смене полицијских службеника.

2.1.3. ПРИСТУП АДВОКАТУ

Адвокати се углавном најаве дан раније, а дозвољава им се разговор са странцем и када дођу ненајављено. Такође, уколико је адвокат дошао због једног странца, а и други желе

¹³ Видети Извештај о посети Прихватилишту за странце бр. 281-50/17 од 20. јуна 2017. год.

¹⁴ Стандарди ЦПТ: Мере заштите за нерегуларне мигранте лишене слободе, ЦПТ/Инф (2009) 27 -парт, пар. 86.

¹⁵ Закон о странцима, чл. 87. ст. 6.

да обаве разговор са њим, и то им се омогућава. Разговори се обављају у заједничкој просторији или, уколико адвокат тражи приватност разговора, у некој од службених канцеларија. Полицијски службеник стоји испред канцеларије у којој се обавља разговор. Такође, у Прихватилиште долазе и удружења која се баве заштитом људских права и на исти начин им се омогућава контакт са странцима.

Приступ адвокату није на систематичан начин уређен. Проналажење адвоката је у великој мери препуштено самим странцима. Нека лица са којима су обављени разговори су навела да нису упозната са могућношћу ангажовања адвоката нити знају како би то могло да се реализује, а један је до контакта дошао тако што му је странац који је раније био у Прихватилишту оставио визит карту адвоката чије услуге је и сам користио. У предмету се налази пуномоћје адвоката, као и службена белешка о његовој посети.

НПМ сматра да тражење адвоката не би требало да буде у потпуности препуштено странцима, већ да би требало успоставити процедуру по којој полицијски службеници могу да контактирају адвоката уколико странац изрази потребу за његовим услугама. Ово би могло бити уређено тако што ће Прихватилиште за странце остварити сарадњу са адвокатском комором. Истовремено, странцима би требало да буду доступни контакти адвоката, како би и сами могли да их контактирају.

2.

УТВРЂЕНО

У Прихватилишту за странце постоје недостаци у остваривању права странаца на приступ адвокату.

РАЗЛОЗИ

Имигранти-притвореници би требало да имају право, на исти начин као и друге категорије особа лишених слободe, и то од самог почетка лишености слободe, да обавесте особу по свом избору о ситуацији у којој се налазе, те да имају приступ адвокату и лекару.

Право приступа адвокату морало би да важи током читавог периода лишавања слободe, те да укључује како право да разговарају насамом са адвокатом, тако и право да адвокат буде присутан током разговора са одговарајућим властима.¹⁶

ЦПТ сматра да би притворени нерегуларни мигранти, од самог почетка лишавања слободe, требало да уживају три основна права, исто као и друге категорије притворених лица. Та права су: (1) приступ адвокату, (2) приступ лекару, и (3) обавештавање сродника или трећег лица по сопственом избору о лишењу слободe.

Право на приступ адвокату треба да обухвата разговор са адвокатом у четири ока, као и правне савете у вези са питањима боравка, притварања и депортације. То подразумева да је потребно да нерегуларни мигранти имају приступа правној помоћи онда када нису у могућности да сами именују и плате адвоката.¹⁷

¹⁶ Стандарди ЦПТ: Страни држављани лишени слободe према законима о странцима, ЦПТ/Инф (97) 10 – парт, пар. 30. и 31.

¹⁷ Стандарди ЦПТ: Мере заштите за нерегуларне мигранте лишене слободe, пар. 81. и 82.

Кућни ред и правила боравка у прихватилишту прописује министар надлежан за унутрашње послове. Кућним редом се нарочито уређује право странца да оствари контакт са адвокатом, члановима породице и надлежним конзуларним службама.¹⁸

Странац се приликом доласка у прихватилиште упознаје са правом да контактира адвоката, чланове породице и представнике дипломатско-конзуларног представништва земље чији је држављанин или земље која заступа интересе његове матичне државе.¹⁹

ПРЕПОРУКА

Министарство унутрашњих послова ће уредити процедуру остваривања права странаца смештених у Прихватилишту за странце на приступ адвокату.

Процедуром би требало да буде предвиђено:

- да се сви странци приликом пријема поучавају о праву да остваре контакт са адвокатом,
- да странцима буду доступни именик и контакти адвоката који им могу пружити услуге,
- да ће, уколико је потребно или странац то захтева, полицијски службеници контактирати адвоката и овај контакт евидентирати,
- да се посете адвоката по правилу одвијају у приватности.

2.1.4. ПРИСТУП ЛЕКАРУ

Ситуација са приступом лекару и уопште здравственом заштитом у Прихватилишту је непромењена у односу на претходне посете. У Прихватилишту нема медицинског особља па се лекарски прегледи, рачунајући и први преглед, обављају само по потреби, односно на захтев странца или по процени полицијског службеника да је неке потребан преглед. У Записник о пријему и претресу странца уносе се подаци/изјава службеног лица о томе да ли су код странца уочене телесне повреде и/или болест, као и изјава странца о томе како су повреде настале.

Службеници истичу да служба хитне медицинске помоћи долази одмах по позиву и да имају и непосредан контакт са медицинским особљем, како би се омогућило хитно поступање у случају потребе. Као добар пример сарадње наводе случај дијабетичара, када су и лекар и полицијски службеник током ноћи прибавили хитно потребну терапију. Ван хитних случајева превоз до здравствених установа обављају полицијски службеници, који се старају и о узимању преписане терапије. Здравствена документација се чува у предметима, међу осталом документацијом која се односи на боравак странаца у Прихватилишту.

Преглед лекара се иначе врши у просторији у којој је лице смештено тако да остала лица која су у тој соби не присуствују лекарском прегледу, а полицијски службеник се током прегледа налази на вратима собе, тако да може да види, али не и да чује разговор. Уколико се преглед обавља у здравственој установи, њему присуствује полицијски службеник.

¹⁸ Закон о странцима, чл. 91. ст. 2. т. 3.

¹⁹ Правилник о кућном реду и правилима боравка у прихватилишту за странце ("Сл. гласник РС", бр. 42/18), чл. 4.

Према наводима странаца са којима су обављени разговори, нису имали преглед лекара приликом пријема, а један странац се пожалио да има проблема са дисањем и да му није омогућен лекарски преглед. У предметима су пронађени упуту, службене белешке о реализацији лекарских прегледа изван Прихватилишта и лекарски извештаји. Пронађен је и упут за контролни преглед у Општој болници у Сремској Митровици, који је био заказан за 21. март 2019. године, а који према речима полицијског службеника није реализован јер је странцу било боље. Ипак, нема белешке о томе да је странац то изјавио.

На потребу за унапређењем у погледу приступа лекару и пружања здравствене заштите у Прихватилишту НПМ је указивао у ранијим извештајима о посетама. Министарство унутрашњих послова је обавестило НПМ да Министарство не поседује кадровске, просторне ни финансијске могућности за то, као и да је у оквиру проширења капацитета Прихватилишта предвиђена изградња лекарске собе.²⁰

Имајући у виду важност присуства медицинског особља у местима лишења слободе и улогу коју здравствени радници у оваквим местима имају,²¹ НПМ је одлучио да понови препоруку.

3.

УТВРЂЕНО

Организација здравствене заштите странаца у Прихватилишту за странце има битне недостатке.

РАЗЛОЗИ

Имигранти-притвореници би требало да имају право, на исти начин као и друге категорије особа лишених слободе, и то од самог почетка лишености слободе, да обавесте особу по свом избору о ситуацији у којој се налазе, те да имају приступ адвокату и лекару.

Сви објекти за притварање имиграната-притвореника морали би да обезбеђују приступ здравственој нези. Нарочиту пажњу треба обратити телесном и психолошком стању особа које траже азил, од којих су неке можда биле мучене или на неки други начин злостављане у земљама из којих су дошле. Право приступа лекару требало би укључивати и право, уколико притвореник тако жели, да та особа буде прегледана од стране лекара по сопственом избору; међутим, од притвореника се може затражити да покрије трошкове тог другог прегледа.²²

ЦПТ сматра да би притворени нерегуларни мигранти, од самог почетка лишавања слободе, требало да уживају три основна права, исто као и друге категорије притворених лица. Та права су: (1) приступ адвокату, (2) приступ лекару, и (3) обавештавање сродника или трећег лица по сопственом избору о лишењу слободе.

Надаље, потребно је да све новопрстигле притворенике одмах прегледа лекар или потпуно квалификовани медицински техничар, који подноси извештај лекару. Право на приступ лекару треба да обухвата право нерегуларног мигранта – ако овај то жели – да га прегледа лекар по његовом избору; међутим, притвореник може очекивати да сноси трошкове таквог прегледа.

²⁰ Акт бр. 956/17-12 од 26. септембра 2017. год.

²¹ Видети, на пример: Стандарди ЦПТ: Услуге здравствене заштите у затворима, ЦПТ/Инф (93) 12 и Стандарди ЦПТ: Документација и пријављивање медицинских доказа о злостављању, ЦПТ/Инф (2013) 29.

²² Стандарди ЦПТ: Страни држављани лишени слободе према законима о странцима, пар. 30. и 31.

Оцена здравственог стања нерегуларних миграната током лишења слободе представља основну одговорност у односу на сваког појединачног притвореника и у односу на групу нерегуларних миграната у целини. На ментално и физичко здравље нерегуларних миграната могу негативно утицати претходна трауматска искуства. Надаље, губитак личног и културног окружења на које је особа навикла и неизвесност у вези са сопственом будућношћу могу довести до погоршања менталног стања, укључујући погоршање већ постојећих симптома депресије, анксиозности и посттрауматског поремећаја.

У најмању руку, лице са признатим неговатељским квалификацијама мора свакодневно бити присутно у свим центрима за притворене нерегуларне мигранте. Таква особа треба посебно да обави почетни лекарски преглед новопристиглих лица (нарочито кад је реч о преносивим болестима, укључујући и туберкулозу), прима захтеве за лекарски преглед, обезбеди и издаје прописане лекове, води медицинску документацију и контролише опште хигијенске услове.

Очигледно је да медицинску поверљивост треба посматрати на исти начин као и у широј заједници; посебно, медицинска документација нерегуларних миграната не треба да буде доступна немедицинском особљу, већ, напротив, медицински техничар или лекар треба да је држи под кључем. Штавише, све медицинске прегледе треба обављати тако да затворско особље не може да чује и – осим ако дотични лекар не захтева другачије у одређеном случају – види процедуру прегледа.

Кад год чланови медицинског и/или неговатељског особља нису у могућности да донесу правилну дијагностичку оцену због језичких проблема, потребно је да буду у могућности да без одлагања користе услуге квалификованог усменог преводиоца. Надаље, притворени нерегуларни мигранти треба да буду у потпуности информисани о лечењу које им се нуди.²³

Поред затвора, постоје и друга места лишења слободе где се лица могу држати дуже време (тј. више од неколико дана). То је, рецимо, случај са притворским центрима који се користе за смештај лица која се чувају по основу закона о странцима. Надаље, у неким земљама које ЦПТ посећује, различите категорије притвореника (нпр. починиоци управних прекршаја, лица задржана у притвору до премештаја у затвор или лица против којих се води даља истрага) могу се дуже време држати у „објектима за привођење“ или „привременим притворским објектима“. И на таквим местима треба обављати систематски медицински скрининг новопридошлих лица.²⁴

Пацијент има право на поверљивост свих личних информација, које је саопштио надлежном здравственом раднику, односно здравственом сараднику, укључујући и оне које се односе на стање његовог здравља и потенцијалне дијагностичке и терапијске процедуре, као и право на заштиту своје приватности током спровођења дијагностичких испитивања и лечења у целини.

Подаци о здравственом стању, односно подаци из медицинске документације, спадају у податке о личности и представљају нарочито осетљиве податке о личности пацијента, у складу са законом.

Податке из става 1. овог члана, дужни су да чувају сви здравствени радници, односно здравствени сарадници, као и друга лица запослена у здравственим установама, приватној пракси, организационој јединици високошколске установе здравствене струке која обавља здравствену делатност, другом правном лицу које обавља одређене послове из здравствене делатности у складу са законом, организацији обавезног здравственог осигурања, као и правном лицу које обавља послове добровољног здравственог осигурања, код којих је пацијент здравствено осигуран, а којима су ти подаци доступни и потребни ради остваривања законом утврђених надлежности.²⁵

²³ Стандарди ЦПТ: Мере заштите за нерегуларне мигранте лишене слободе, пар. 81, 82, 90, 91. и 92.

²⁴ Стандарди ЦПТ: Документација и пријављивање медицинских доказа о злостављању, пар. 73.

²⁵ Закон о правима пацијената ("Сл. гласник РС", бр. 45/13 и 25/19 - др. закон), чл. 14. ст. 1. и чл. 21. ст. 1. и 2.

Подаци који се односе на националну припадност, расу, пол, језик, вероисповест, припадност политичкој странци, синдикално чланство, здравствено стање, примање социјалне помоћи, жртву насиља, осуду за кривично дело и сексуални живот могу се обрађивати на основу слободно датог пристанка лица, осим када законом није дозвољена обрада ни уз пристанак.

Изузетно, подаци који се односе на припадност политичкој странци, здравствено стање и примање социјалне помоћи, могу се обрађивати без пристанка лица, само ако је то законом прописано.

У случају из ст. 1. и 2. овог члана, обрада мора бити посебно означена и заштићена мерама заштите.²⁶

ПРЕПОРУКА

Министарство унутрашњих послова ће обезбедити да у Прихватилишту за странце свакодневно буде присутан квалификовани здравствени радник, који има звање најмање медицинског техничара и који ће обављати медицински скрининг свих новопридошлих странаца, примати захтеве за лекарске прегледе, обезбеђивати набавку и поделу терапије, чувати медицинску документацију и надzirати опште хигијенске услове.

2.1.5. ОБАВЕШТЕЊЕ ТРЕЋЕ ОСОБЕ

Обавештавање треће особе о лишењу слободе странца се обавља тако што се странцима омогућава да, уколико немају новчаних средстава за куповину картице за обављање телефонских разговора, из канцеларије управника Прихватилишта обаве телефонски разговор. Резервним картицама које су се користиле за оне који немају средстава је истекао временски рок важења.

Нико од странаца који су затечени током посете није могао да одмах по пријему у Прихватилиште контактира родбину или неку трећу особу, већ су морали прво да купе картице. У досијеима/предметима странаца нема података о томе да је обављен први телефонски разговор.

Обавештавање треће особе о чињеници лишења слободе би требало да је саставни део процедуре пријема лица у место детенције. Сваком странцу би по пријему у Прихватилиште требало понудити да се о томе обавести особа по његовом избору. Уколико у неким случајевима постоје оправдани разлози да се странцу не омогући да лично обавести ову особу, то може урадити полицијски службеник који обавља његов пријем. НПМ уочава да ово може бити скопчано са језичким потешкоћама, али се оне могу превазићи ангажовањем преводаца.

4.

УТВРЂЕНО

У Прихватилишту за странце обавештавање особе по избору странца о његовом пријему у Прихватилиште није уређено на системски начин.

²⁶ Закон о заштити података о личности ("Сл. гласник РС", бр. 97/08, 104/09 - др. закон, 68/12 - одлука УС и 107/12), чл. 16. ст. 1. - 3.

РАЗЛОЗИ

Имигранти-притвореници би требало да имају право, на исти начин као и друге категорије особа лишених слободe, и то од самог почетка лишености слободe, да обавесте особу по свом избору о ситуацији у којој се налазе, те да имају приступ адвокату и лекару.²⁷

ЦПТ сматра да би притворени нерегуларни мигранти, од самог почетка лишавања слободe, требало да уживају три основна права, исто као и друге категорије притворених лица. Та права су: (1) приступ адвокату, (2) приступ лекару, и (3) обавештавање сродника или трећег лица по сопственом избору о лишењу слободe.

Обавештавање сродника или трећег лица по сопственом избору о мери притвора значајно је олакшано ако се нерегуларним мигрантима дозволи да задрже своје мобилне телефоне током лишавања слободe или да барем имају приступ њима.²⁸

ПРЕПОРУКА

Министарство унутрашњих послова ће уредити процедуру обавештавања особе по избору странца о његовом пријему у Прихватилиште.

Процедуром би требало да буде предвиђено:

- да се сви странци приликом пријема поучавају о праву да се о њиховом пријему у Прихватилиште обавести особа по избору,
- да се обавештавање ове особе обавља одмах по пријему,
- да обавештавање ове особе не пада на трошак странца,
- да странци ову особу могу обавестити сами или ће ово учинити службеници Прихватилишта, непосредно или помоћу преводилаца,
- да се информације о обавештењу ове особе евидентирају (име, однос са странцем, ко је обавио обавештавање и датум/време, односно да странац није желео да се обавести трећа особа).

2.1.6. КОНЗУЛАРНА ПОМОЋ

О пријему странаца у Прихватилиште Министарство унутрашњих послова обавештава Министарство спољних послова, које потом ту информацију прослеђује дипломатско-конзуларном представништву земље чији је држављанин. Службеници наводе да није било случајева да странци не желе да обавесте представништво и да то увек могу да нагласе.

Чланом 24. ст. 1. Правилника о кућном реду и правилима боравка у прихватилишту за странце је прописано да приликом смештаја у прихватилиште странац има право на један бесплатни телефонски разговор са дипломатско-конзуларним представништвом земље чији је држављанин. Поједина лица са којима је обављен разговор су навела да би контактирала амбасаду, али да не знају на који начин да то ураде.

Као и обавештење треће особе, обавештење дипломатско-конзуларног представништва је право, које можда неки странац не жели да користи, и требало би да буде део процедуре пријема. Аутоматско обавештавање Министарства спољних послова, без изричите жеље странца, може довести до тога да о чињеници лишења слободe

²⁷ Стандарди ЦПТ: Страни држављани лишени слободe према законима о странцима, пар. 30.

²⁸ Стандарди ЦПТ: Мере заштите за нерегуларне мигранте лишене слободe, пар. 81. и 82.

Министарство спољних послова обавести представништво земље чији је странац држављанин, иако он то можда не жели. Обавештење дипломатско-конзуларног представништва, непосредно или преко Министарства спољних послова, би требало да се обави службеним путем, односно не би требало тражити од странца да он то сам уради, не ограничавајући тиме његово право да касније оствари комуникацију са представништвом на било који од дозвољених начина.

5.

УТВРЂЕНО

У Прихватилишту за странце постоје недостаци у процедури обавештавања дипломатско-конзуларног представништва земље чији је странац држављанин о његовом пријему у Прихватилиште.

РАЗЛОЗИ

У циљу олакшања вршења конзуларних функција у односу на држављане државе именована, ако заинтересовани то тражи, надлежни органи ће обавестити, без одлагања, конзулат државе именована ако је на његовом конзуларном подручју држављанин те државе ухапшен, затворен, стављен у притвор, или задржан на ма који други начин. Они ће исто тако без одлагања доставити конзулату свако саопштење које му је упутило лице које је ухапшено, затворено, притворено или на други начин задржано. Ти органи морају без одлагања обавестити заинтересованог о његовим правима на основу овог става.²⁹

Поред ова три основна права, међународним уговорима признато је и право притвореног нерегуларног мигранта да тражи конзуларну помоћ. Међутим, пошто не желе сви нерегуларни мигранти да ступе у контакт са својим националним властима, остваривање тог права мора бити избор дотичног лица.³⁰

ПРЕПОРУКА

Министарство унутрашњих послова ће уредити процедуру обавештавања дипломатско-конзуларног представништва земље чији је странац држављанин, односно земље која штити његове интересе, о његовом пријему у Прихватилиште.

Процедуром би требало да буде предвиђено:

- да се сви странци приликом пријема поучавају о праву да се о њиховом пријему у Прихватилиште обавести дипломатско-конзуларно представништво земље чији је држављанин, односно земље која штити његове интересе,
- да се дипломатско-конзуларно представништво обавештава само ако странац то жели,
- да се дипломатско-конзуларно представништво обавештава службеним путем,
- да се информације о обавештењу дипломатско-конзуларног представништва евидентирају.

²⁹ Бечка Конвенција о конзуларним односима, чл. 36. ст. 1. т. (б), ратификована Уредбом објављеном у "Сл. лист СФРЈ - Међународни уговори и други споразуми", бр. 5/66.

³⁰ Стандарди ЦПТ: Мере заштите за нерегуларне мигранте лишене слободе, пар. 83.

Проблем са обезбеђивањем путног листа за странце који не располажу новчаним средствима је и даље присутан, јер нека дипломатско-конзуларна представништва не излазе у сусрет у вези плаћања издавања докумената. Поједини странци се снађу тако што позајмљују новац од других странаца.

Чланом 6. став 3. Правилника о ближним условима и начину спровођења принудног удаљења странца из Републике Србије³¹ је предвиђено да се странцу, ако се путни лист не може прибавити од дипломатско-конзуларног представништва, може издати путни лист за странца у циљу извршења принудног удаљења, ако се добије сагласност земље порекла странца да ће бити примљен у земљу са овом исправом. Према наводима руководства Прихватилишта, пракса издавања путног листа није развијена.

НПМ сматра да би издавање путног листа за странца убрзало процедуру принудног враћања странаца, скратило њихов боравак у Прихватилишту и олакшало рад полицијским службеницима који спроводе поступак.

НПМ би од Министарства унутрашњих послова желео да добије информације о могућности да се странцима који се принудно удаљују издају путни листови за странце, ако се путни лист не може прибавити од дипломатско-конзуларног представништва.

2.1.7. ОБАВЕШТЕЊЕ О ПРАВИМА

Странцима се и даље уручује обавештење о правима ухапшеног лица, које је неодговарајућег садржаја, јер их не упознаје у потпуности са ситуацијом у којој се налазе и правима која имају, а може им створити и погрешну слику о њиховом статусу. Ово обавештење је на енглеском језику. Остала документација, на пример потврда о привремено одузетим стварима, је на српском језику. Службеници наводе да су ново обавештење о правима и друга релевантна документација преведени на најчешће коришћене језике у Прихватилишту и да је само потребно да се одштампају.

НПМ би од Министарства унутрашњих послова желео да добије информацију када ће у Прихватилишту за странце почети да се употребљавају нови обрасци и на којим језицима ће бити доступни.

2.1.8. ПРЕВОДИОЦИ

Преводиоци се анагажују уз помоћ и сарадњу Полицијске управе за град Београд. Од почетка ове године ниједном није ангажован.

НПМ би од Министарства унутрашњих послова желео да добије информацију за које језике Прихватилиште за странце има могућност да ангажује преводиоце, у случају потребе.

³¹ "Сл. гласник РС", бр. 69/18.

2.1.9. КОНТАКТ СА СПОЉНИМ СВЕТОМ

У Прихватилишту постоје три начина комуникације са спољним светом: поштом, телефонским разговорима и пријемом посета.

Писма странци предају полицијским службеницима, који то евидентирају и шаљу преко поште. Потврде о слању се дају странцима само ако пошта изда такву потврду, што се ради за препоручене пошиљке.

Телефонски разговори се обављају преко телефонске говорнице, за шта је потребно купити картице. За разлику од претходне посете, више не постоји проблем набавке ових картица на тржишту и оне су сада доступне. Сви странци са којима су обављени разговори су имали картице за обављање телефонских разговора. Телефон у анексу I ће бити лако доступан лицима која буду смештена у тај анекс с обзиром да се налази у смештајном делу, а за приступ говорници у анексу II је потребно да полицијски службеник спроведе лице до говорнице. Према најавама, приликом реновирања Анекса II телефон ће се поставити на место које је доступно странцима.

Лица са којима је обављен разговор навела су да им је коришћење телефонске говорнице ограничено. Телефонској говорници не могу да приступе кад год то пожелу, па су неки навели да су претходно били условљени прањем службених аутомобила полицијских службеника, да је један одбио и да због тога није могао да телефонира, без других последица, а други је опрао ауто и након тога је пуштен да обави телефонски разговор у трајању од 1 минут. Када је ово предочено службеницима, НПМ је добио информације да је један странац заиста опрао аутомобил, али да није био ничим уцењен.

Један странац је навео да је њему забрањено да обавља телефонске разговоре, што су потврдили и полицијски службеници, наводећи да се ради о безбедносним разлозима. О овоме не постоје било каква писмена одлука у предмету овог странца. Чланом 24. ст. 3. Правилника о кућном реду и правилима боравка у прихватилишту за странце је прописано да управник или лице које он одреди могу да ускрате тајност разговора, како би дошли до података о идентитету или обезбеђивању других сазнања везаних за повратак странца у земљу порекла и да се у том случају телефонски разговори обављају у присуству полицијског службеника прихватилишта.³² Питање је да ли је ова одредба, као и одредба о одступању од тајности писама,³³ у складу са Уставом Републике Србије, према којем су одступања од тајности писама и других средстава општења дозвољена само на основу одлуке суда.

³² Поставља се питање могућности примене одлуке управника о ускраћивању тајности разговора у ситуацији неразумевања језика којим странац говори, а не ради се о ситуацији која би представљала изузетак у Прихватилишту за странце.

³³ Чл. 23. ст. 1. Правилника о кућном реду и правилима боравка у прихватилишту за странце: Странац има право на слање и пријем неограниченог броја писама током боравка у прихватилишту. Писма имају загарантовану тајност, осим у случајевима када упознавање са садржајем писама може помоћи полицијским службеницима код утврђивања идентитета или обезбеђивања других сазнања везаних за повратак странца у земљу порекла.

6.

УТВРЂЕНО

У Прихватилишту за странце појединим странцима се из безбедносних разлога забрањује обављање телефонских разговора.

У Прихватилишту за странце тајност писама и телефонских разговора странцима се може ускратити без одлуке суда.

РАЗЛОЗИ

Опште говорећи, имигранти-притвореници би морали имати право да одржавају контакт са спољним светом током периода притвора, посебно да имају приступ телефону, те да примају посете родбине и представника надлежних организација.³⁴

Услови под којима се држе нерегуларни мигранти треба да одражавају природу њиховог лишавања слободе, са ограниченим рестрикцијама у погледу простора и разноврсним режимом активности. На пример, притвореним нерегуларним мигрантима треба дати прилику да одржавају садржајне контакте са спољним светом (укључујући и честе телефонске позиве и посете), а слобода кретања унутар притворског објекта треба да им се што је могуће мање ограничава. Чак и када услови у затворима испуњавају ове захтеве – што свакако није увек случај – ЦПТ сматра притварање нерегуларних миграната у затворском окружењу суштински погрешним, из горенаведених разлога.³⁵

Потребно је спровести мере које ће притвореним нерегуларним мигрантима омогућити да се континуирано консултују са адвокатом или лекаром, као и да примају посете представника невладиних организација, чланова породице или других лица по властитом избору, као и да с њима буду у контакту телефоном.³⁶

Тајност писама и других средстава комуницирања је неповредива.

Одступања су дозвољена само на одређено време и на основу одлуке суда, ако су неопходна ради вођења кривичног поступка или заштите безбедности Републике Србије, на начин предвиђен законом.³⁷

ПРЕПОРУКА

У Прихватилишту за странце странцима се неће ускраћивати право на телефонске разговоре.

У Прихватилишту за странце тајност писама и телефонских разговора странцима ће се ускраћивати само на основу одлуке суда.

Према правилима кућног реда, странци имају право на две редовне посете недељно до 60 минута, у посебно одређеној просторији.³⁸ Остваривање овог права није могло бити проверено јер је само 1 затечени странац навео да је имао две посете: једном га је посетила супруга и посета је трајала око 30 минута, а други пут супруга, адвокат и преводилац.

³⁴ Стандарди ЦПТ: Страни држављани лишени слободе према законима о странцима, пар. 31.

³⁵ Стандарди ЦПТ: Мере заштите за нерегуларне мигранте лишене слободе, пар. 79.

³⁶ Стандарди ЦПТ: Мере заштите за нерегуларне мигранте лишене слободе, пар. 87.

³⁷ Устав Републике Србије ("Сл. гласник РС", бр. 98/06), чл. 41.

³⁸ Члан 22. Правилника о кућном реду и правилима боравка у прихватилишту за странце.

2.1.10. КУЋНИ РЕД

Слично као и за обавештење о правима, НПМ је добио информацију да је и нови кућни ред преведен и да је још остало да се одштапа. У просторији за дневни боравак Анекса II истакнут је стари кућни ред, не енглеском језику. Лица са којима су обављени разговори навела су да нису упозната са правилима кућног реда.

НПМ би желео да добије информацију када ће у Прихватилишту за станце бити истакнут нови кућни ред и на којим језицима.

2.2. ЗЛОСТАВЉАЊЕ

Нико од странаца са којима су обављени разговори није имао примедби на поступање полицијских службеника, како приликом лишавања слободе и довођења у Прихватилиште, тако и током боравка у Прихватилишту.

Управник наводи да често обилази смештајни део и да од странаца није добијао притужбе, ни усмене ни писмене, на лоше поступање полицијских службеника. Последња притужба, поднета у августу прошле године непосредно Министарству унутрашњих послова, се односила на исхрану у Прихватилишту.

Странци се могу притужити на поступање полицијских службеника и спољним механизмима заштите.³⁹ Ови поднесци се шаљу као и друга пошта странаца, односно о њиховој предаји се издаје потврда само ако се ради о препорученој пошиљци. Ради се о потврди коју иначе пошта издаје за овакву врсту пошиљки. НПМ сматра да би било од значаја за странце да увек добијају потврде о предаји поднесака.

7.

УТВРЂЕНО

У Прихватилишту за странце странци не добијају потврде о предаји поднесака.

РАЗЛОЗИ

Орган је дужан да евидентира поднесак који је примио према редоследу пријема и да потврди пријем поднеска без наплаћивања таксе.⁴⁰

ПРЕПОРУКА

Прихватилиште за странце ће странцима издавати потврде о предаји поднесака.

Сходно правилима кућног реда, контролу рада полицијских службеника у прихватилишту могу вршити старешине Управе граничне полиције, полицијски службеници Сектора унутрашње контроле, Заштитник грађана и друге релевантне организације.⁴¹ Према речима полицијских службеника, службеници Управе граничне

³⁹ На пример, Заштитнику грађана.

⁴⁰ Закон о општем управном поступку ("Сл. гласник РС", бр. 18/16 и 95/18 - аутентично тумачење), чл. 61. ст. 1.

⁴¹ Чл. 29. ст. 4. Правилника о кућном реду и правилима боравка у прихватилишту за странце.

полиције су у Прихватилишту сваки други дан, што је био случај и у дану посете НПМ, а службеници Сектора унутрашње контроле долазе само по потреби.

Од средстава принуде у Прихватилишту се примењује само везивање, углавном током спровода ван Прихватилишта, о чему се води евиденција, са извештајима о примени средстава принуде. НПМ је прегледао документацију о употреби средстава принуде у 2019. години и руководству усмено указао да у једном случају није оцењена оправданост и правилност употребе.

У Прихватилишту не постоји посебна евиденција о ванредним догађајима, а сви битни догађаји се евидентирају у дневним извештајима смене полицијских службеника. Дисциплинског кажњавања странаца ни прекршајних поступака због непридржавања кућног реда и правила боравка у прихватилишту није било најмање од 2016. године.

2.3. ПОСЕБНО РАЊИВЕ ГРУПЕ

Током 2019. године у Прихватилишту су биле смештене 3 жене, без породица.

НПМ је дошао до информација да када се у Прихватилиште смештају брачни парови, са или без деце, њима се омогућава да током дана бораве заједно у женском Анексу, а мушкарац ноћу борави у мушком Анексу. У вези са овом праксом, НПМ жели да укаже на релевантне стандарде ЦПТ:

У принципу, жене лишене слободе морају бити смештене у просторијама које су физички одвојене од просторија у којима се налазе било који мушкарци затворени у истој установи. С тим у вези, неке државе су почеле примењивати решења при којима су парови (у којима су оба партнера лишена слободе) смештени заједно, и/или где постоји изврстан степен мешања припадника оба пола у затворима. ЦПТ поздравља таква напредна решења, под условом да се затвореници на које се то односи сагласе са тим да ће у томе учествовати, те да буду пажљиво одабрани и у довољној мери надзирани.⁴²

Ако су чланови исте породице лишени слободе на основу закона о странцима, треба учинити све напоре да се избегне њихово раздвајање.⁴³

У циљу ограничавања ризика од експлоатације, потребно је предузети посебне мере да простор где деца бораве буде примерен њима, на пример, одвајајући их од одраслих, осим ако се не сматра да је у најбољем интересу детета да се то не чини. То би, на пример, био случај када су деца у друштву родитеља или других блиских сродника. У том случају, треба учинити све напоре да се избегне раздвајање породице.⁴⁴

8.

ПРЕПОРУКА

Прихватилиште за странце у будућем раду породице са децом неће раздвајати ни ноћу.

⁴² Стандарди ЦПТ: Жене лишене слободе, ЦПТ/Инф (2000) 13, пар. 24.

⁴³ Стандарди ЦПТ: Мере заштите за нерегуларне мигранте лишене слободе, пар. 87.

⁴⁴ Стандарди ЦПТ: Мере заштите за нерегуларне мигранте лишене слободе, пар. 100.

Прихватилиште за странце ће у будућем раду размотрити могућност да у конкретним случајевима породица без деце, брачне и ванбрачне супружнике/партнере не раздваја ни ноћу.

Дечија соба није опремљена садржајем за децу, она се тренутно користи као магацин и на њој су од последње посете само замењена врата. Према наводима полицијских службеника, малолетника није било у Прихватилишту око 2 године, а очекују донацију ствари којима ће се опремити соба од удружења Група 484.

НПМ би желео да од Министарства унутрашњих послова добије информације о реализацији донације удружења за опремање дечије собе у Прихватилишту за странце.

Иако за тиме још није било потребе, у Прихватилишту постоји могућност да се угроженим мањинским заједницама пружи безбедан боравак. За то би се користио или слободан анекс, уколико постоји, или би се у оквиру једног анекса за смештај мањинске групе користило посебно крило, са одвојеним улазом. Боравак у заједничкој просторији би се организовао тако да не дође до физичког контакта између две групе.

Просторије у овом крилу би се користиле и за потребе изолације странаца са здравственим и психичким проблемима. Потребне за психологом у поступку принудног враћања није било и психолог није скоро долазио у Прихватилиште. Службеници наводе да се догађају случајеви лечења странаца на Клиници за психијатријске болести, као и да није било случајева да се за странце који имају здравствене или друге посебне потребе обезбеди одговарајући смештај ван Прихватилишта.⁴⁵ Странци са инвалидитетом нису у последњем периоду боравили у Прихватилишту.

2.4. ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУКАМА

У претходном Извештају о посети Прихватилишту⁴⁶ НПМ је упутио 9 препорука за отклањање уочених недостатака.

Препоруке 2017. година:

1.	Министарство унутрашњих послова ће за странце који се примају у Прихватилиште за странце обезбедити образац о правима који ће им се уручити одмах по пријему и којим ће их обавестити о правној ситуацији у којој се налазе и правима која имају.
2.	Прихватилиште за странце ће обавити кречење спаваоница и до комплетног реновирања објекта ће одржавати материјалне услове у њему. Прихватилиште за странце ће редовно прати постељину (душеке, чаршафе и ћебад) и дотрајале делове постељине ће заменити новим.

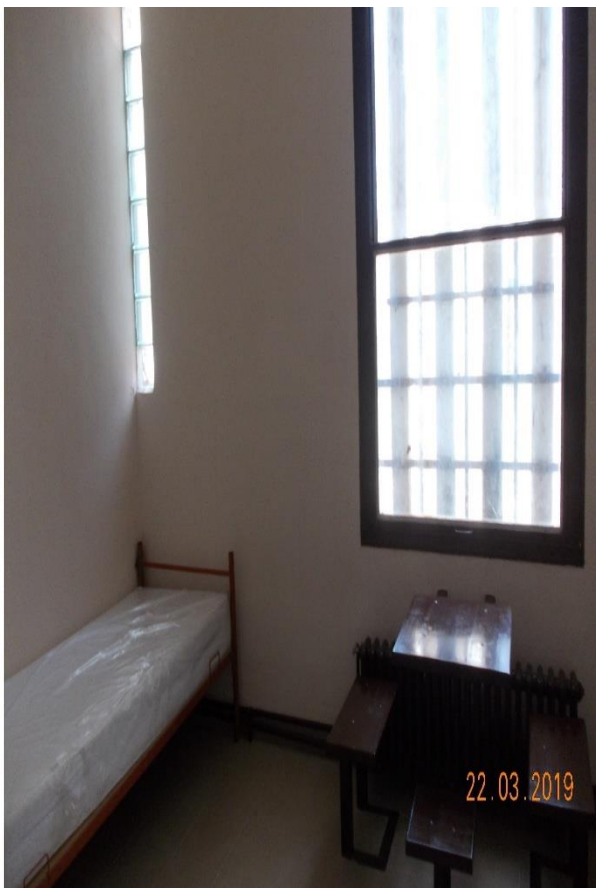
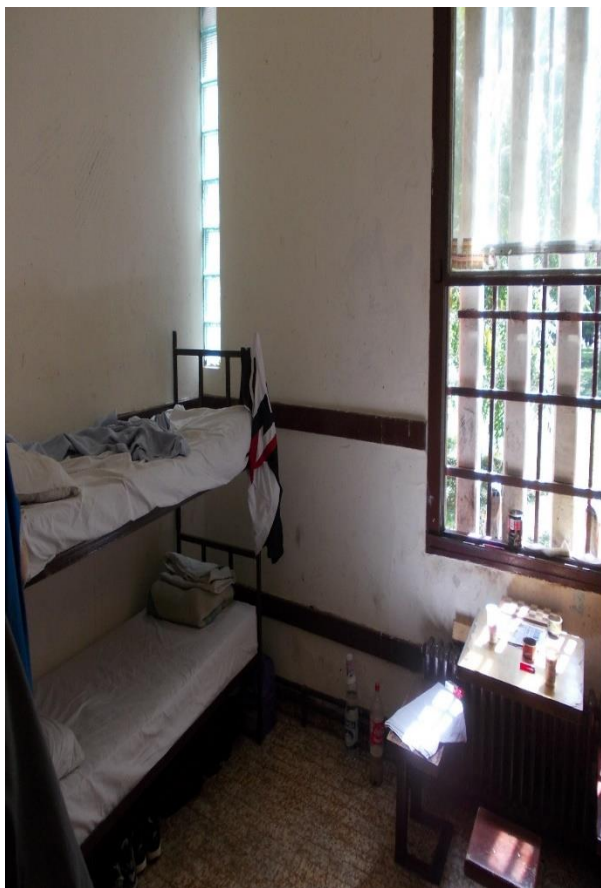
⁴⁵ Чл. 87. ст. 5. Закона о странцима.

⁴⁶ Бр. 281-50/17 од 20. јуна 2017. год.

3.	Прихватилиште за странце ће омогућити да посете странцима трају најмање 1 сат недељно. Министарство унутрашњих послова ће странцима који су смештени у Прихватилишту омогућити несметано коришћење телефона.
4.	Министарство унутрашњих послова ће обезбедити да обрасци докумената који се издају странцима током боравка у Прихватилишту за странце (записник о отпусту, потврда о привремено одузетим предметима од странца, образац о правима и сл.) буду преведени и доступни на језицима које разуме највећи број странаца који бораве у Прихватилишту (енглески, француски, арапски, фарси, урду итд.). Министарство унутрашњих послова ће у случајевима неопходности јасне и прецизне комуникације службеника Прихватилишта са странцима који не разумеју српски ни енглески језик обезбеђивати преводиоца на језик који разумеју.
5.	Министарство унутрашњих послова ће без одлагања обезбедити да у Прихватилишту за странце свакодневно буде присутан квалификовани здравствени радник, који има звање најмање медицинског техничара и који ће обављати медицински скрининг свих новопридошлих странаца, примати захтеве за лекарске прегледе, обезбеђивати набавку и поделу терапије, чувати медицинску документацију и надzirати опште хигијенске услове.
6.	Прихватилиште за странце неће странцима делити средства за одржавање личне хигијене којима је истекао рок трајања и обезбедиће да сва средства која тренутно странци користе буду у року трајања.
7.	Прихватилиште за странце у Падинској Скели ће свим странцима омогућити да најмање 1 сат свакога дана бораве на свежем ваздуху.
8.	Министарство унутрашњих послова опремиће дечију собу адекватним садржајем за децу.
9.	Министарство унутрашњих послова ће без одлагања у Прихватилишту за странце ангажовати довољан број полицијских службеника и службеница, у складу са реалним потребама за несметан рад и предвиђеном систематизацијом.

Поступање по неким од ових препорука је изложено у поглављима 2.1. и 2.3, с обзиром да су упућене у циљу успостављања механизма заштите од злостављања, односно заштите и услова за боравак посебно рањивих група. У наставку ће бити изнето утврђено стање у погледу поступања по осталим препорукама.

Радови на Анексу I (мушки Анекс) су у завршној фази и просторије за боравак странаца у овом Анексу изгледају знатно боље. Замењен је само почетни део канализационих инсталација, па постоји ризик од будућих проблема око одвода отпадних вода. Када се заврши Анекс I, приступиће се сређивању Анекса II (женски анекс).

спаваоница у Анексу I пре и после реновирања

тоалет у Анексу I пре и после реновирања

спаваоница у Анексу I пре и после реновирања

Хигијена у насељеном Анексу је била задовољавајућа, а постељина је деловала чисто. Просторије су биле проветрене и осветљене. Странци су тиму НПМ навели да се постељина мења једном недељно, да добијају средства за одржавање личне хигијене, а неки користе и своја средства, као и да има топле воде. Како је тиму НПМ објашњено, средства за хигијену која су у власништву странаца се не налази код њих и приступ овим средствима им се омогућава преко полицијских службеника, али она се не сматрају привремено одузетим. Странцима је омогућено да код себе држе личне ствари, а у спаваоницама су затекнуте путне торбе.

НПМ је од странаца највише примедби добио на немогућност боравка на свежем ваздуху. Странци који су овде били неколико дана су се пожалили да ниједном нису били напољу, а странци који су овде били дуже су навели да су били једном напољу. Иако је обилазак анекса од стране тима НПМ био непосредно пре ручка, у време које је према правилима кућног реда предвиђено за боравак на свежем ваздуху,⁴⁷ сви странци су затечени у дневном боравку. Ово је предочено руководству Прихватилишта, који су, супротно томе, тврдили да је излазак напољу могућ свакодневно.

НПМ указује да је боравак на свежем ваздуху лица лишених слободе од изузетног значаја за њихово ментално и физичко благостање, с обзиром да већину времена проводе у затвореном простору са ограниченим приступом природном светлу и свежем ваздуху. Боравком на отвореном би требало да се омогући вежбање, опуштање, свеж ваздух и изложеност сунцу. С тога, НПМ изражава наду да ће

⁴⁷ Чл. 5. ст. 1. Правилника о кућном реду и правилима боравка у прихватилишту за странце.

руководство Прихватилицшта за странце обратити нарочиту пажњу на поштовање права странаца на боравак на свежем ваздуху у трајању од најмање два сата дневно.⁴⁸

Неколико странаца се пожалило на квалитет и разноврсност исхране. Један од њих је рекао да му је понуђена храна која није у складу са његовим верским уверењима, па је одбио да једе. Тим НПМ је прегледао више јеловника из претходног периода и присуствовао ручавању странаца тог дана у Прихватилицшту и није нашао да су ови наводи основани.

Након нове систематизације у Министарству унутрашњих послова, од јануара 2019. године Прихватилицште за странце има новог управника, а дошло је и до промена у појединим организационим јединицама Управе граничне полиције. У Прихватилицшту актуелно ради 12 полицијских службеника, а систематизовано је 17 извршилаца. Поред њих, ту су и 4 инспектора и 2 руководиоца. Испомоћ у људству (3 полицијска службеника) су добили од Станице граничне полиције Београд. Прихватилицште има потребу и већ се обраћало Министарству унутрашњих послова са захтевом да им се обезбеде 3 хигијеничара и 1 сервир, али повратне информације још увек немају.

НПМ је до сада 6 пута посетио Прихватилицште за странце.⁴⁹ У претходном Извештају о посети је констатовано да је стање у погледу остваривања права странаца углавном непромењено у односу на претходне посете. Сагледавајући налазе о постојању и функционисању механизма заштите од злостављања, описаних у поглављу 2.1. овог извештаја, као и налазе о поступању по раније упућеним препорукама описаним у овом поглављу, НПМ са жаљењем мора поново да констатује да многа питања још увек остају нерешена.

НПМ очекује да ће се нова кадровска решења, како у Прихватилицшту, тако и Управи граничне полиције, повољно одразити на прихватање и поступање по упућеним препорукама.

⁴⁸ Чл. 17. ст. 1. Правилника о кућном реду и правилима боравка у прихватилицшту за странце.

⁴⁹ По једанпут 2014. и 2015. године и по два пута 2016. и 2017. године.